BLANKO POSNETO TEISMAS

Šiurkšti melodrama su pamokymu

Būrys moterų sėdi erdviame kambaryje, kuris suręstas iš sienojų kaip senovinis angliškas klojimas, tik su langais pastogėje. Patalpa paversta teismo sale: pasieniais grindys pakeltos, ir ant pakylos padaryta vieta šerifui; jam iš dešinės — grubiai sukaltas prisiekusiųjų tarėjų suolas, iš kairės — pertvara, ir už jos kaltinamųjų suolas. Viduryje, žemai,— stalas, ir aplink jį suolai. Dar keletas suolų sustumdyta kaip pakliuvo po kambarį. Pro langus ir atviras duris skaisčiai šviečia rudens saulė. Susėdusios aplink stalą ir ant kitų suolų, moterys gliaudo riešutus. Jų drabužiai ir kalba rodo, kad jos civilizacijos pionierės neseniai kolonizuotuose Jungtinių Amerikos Valstijų plotuose.

Vyksta karštas pokalbis

Bebsi *(pasipūtusi jauna kūtvėla, nors ir gana graži).* O aš sakau, kad žmogus, kuris pavogė arklį, gali bet ką padaryti.

Loti *(sentimentali mergina, tvarkinga ir švari).* Na jau ne, aš taip nemanau. Man atrodo, užmušti žmogų visada sunkesnis nusikaltimas, negu pavogti arklį.

Hana *(senyva ir išmintinga moteris).* Ir aš nesakau, kad žmogų užmušti ne nusikaltimas. Bet mūsų apylinkėse be revolverio nepasirodyk, o per visokias negeroves žmogus netenki kantrybės, štai vyrai ir priprato nei iš šio, nei iš to, šaudyti į kits kitą. Tik dievas žino, kaip sunku išnešioti sūnų, užauginti jį ir išleisti į žmones; o paskum vieną gražią dieną ima ir parneša jį tau pasliką ant lentos. Ir žuvo jis gal

dėl nieko, gal tas, kuris jį nudėjo, tiktai norėjo pasirodyti nesąs bailys. Juk vyras su ginklu rankose nelyginant vaikas: nenurims, kol į ką nors neiššaus.

D ž e s i *(geros širdies, bet liežuvinga, pašėlusi jauna moteris; grožiu ji galėtų varžytis su Bebsi ir tvarkingiau apsirengusi).* Jie šaudo, nes jiems patinka. Pasižiūrėkite, kaip jie linčiuoja. Pakarti žmogų jiems maža: vos tik vargšas pakimba kartuvėse, jie bematant suvarsto jį kaip rėtį kulipkomis, visai nesigailėdami, kad paleidžia vėjais tiek pinigų. Dar apsimeta, kad baisiai pasipiktinę jo nusikaltimais, o juk gera pusė jų patys verti kilpos už savo darbelius, tik jų kiti nežino. Aš jau nekalbu, koks tuo metu kyla sąmyšis.

L o t i. Ar negalėtume mes būti labiau civilizuoti? Nepatinka man visi tie linčai ir šaudymas. Atvirai kalbant, vargu ar kam iš mūsų tai patinka.

B e b s i. Mūsų šerifas žmogus kietas, vyras kaip reik. Tokiems stuobriams, kaip mūsiškiai, kitoks ir netiktų. Jis nebijo šaudyti ir karti. Tai laimė ir mums, moterims.

D ž e s i. Šnekėk nešnekėjus, aš vyrus pažįstu. Žinoma, jis nebijo šaudyti ir nebijo siųsti į kartuves. Kuo gi jis rizikuoja, jei įstatymas jo pusėje, o visa minia už jo pečių ištroškus linčo, lyg tai būtų smagios išgertuvės? Ar bent vienas iš jų prisipažintų patsai ir leistų šerifui pripažinti, kad nulinčiuotas nekaltas? Niekados. Kiekvieno iš mūsų viduje tūno velnias, ir, kai tas velnias ištrūksta — mes sakome — nugalėjo teisingumas. O aš norėčiau pamatyti tokį šerifą, kuris drįstų nešaudyti ir nesiųsti į kartuves.

E m a *(pataikūnė, tarpais pritaria Bebsi žodžiams, tarpais Džesi — žiūrėdama, kieno pusėje persvara).* Na, o aš pasakysiu, kad man koktu žiūrėti, kaip šerifas, jo paties žodžiais tariant, čia daro tvarką. Kodėl jis savo žmonos nesutvarko? Ją labiau reikia tvarkyti,

negu tuos, kurie nulinčiuojami. Ir dar reikėjo čia to Budrumo Komiteto!

B e b s i *(įširdusi).* Na, jei čia ima ginti arkliavagius ir eina prieš šerifą...

D ž e s i. Kas gina arkliavagius ir eina prieš šerifą?

B e b s i. Ogi tu! Palaukš, pavogs tau arklį, tada užgiedosi. Turėjau dėdę, tai anas mirė viržynuose nuo troškulio, nes kažkoks negras pavogė jam arklį. Tą negrą vis tik pagavo ir sudegino; taip jam ir reikia.

E m a. Pažinojau vaiką, kuris gimė kuprotas, nes jo motina turėjo įsikinkyti į plūgą, kai pavogė jai arklį.

B e b s i. Matai! Kaip jums patinka? Aš ir sakau: pavogti arklį dešimteriopai sunkesnis nusikaltimas, kaip žmogų užmušti. Ir jei kada nors pakliūsite į nagus Budrumo Komitetui, tai verčiau tegu jus kaltina nužudžius dvidešimt žmonių, negu pavogus balną ar kamanas; apie arklį ir kalbėti nėra ko.

Įeina pamokslininkas D a n i e l s a s

D a n i e l s a s. Atleiskite, ponios, kad jus sutrukdysiu; Budrumo Komitetas pagavo nusikaltėlį, ir teismui reikia patalpų.

D ž e s i. Juk negalima jo teisti, kol iš prieplaukos negrįš šerifas Kempas.

D a n i e l s a s. Taip, bet kurgi padėsi suimtąjį, kol šerifas ateis.

B e b s i. O kam jį būtinai čia laikyti? Surištumėt ir užrakintumėt šerifo arklidėn!

D a n i e l s a s. Kaip ir mes visi, jis turi sielą, kurią reikia gelbėti. Pamėginsiu, gal pasiseks įdiegti jam bent kiek tikėjimo, kad po teismo jis skaistesnis keliautų pas viešpatį dievą.

H a n a. Ką gi jis padarė, misteri Danielsai?

D a n i e l s a s. Arklį pavogė.

Bebsi. Ir mus vejat iš čia dėl kažkokio arkliavagio! Ar jo tikėjimui arklidė per prasta?

Danielsas. Jam gal ir neprasta, Bebsi, bet, atsiprašau, man ir mano tikėjimui — per prasta. Kol aš čia ganytojas, savo kukliomis išgalėmis stengsiuosi garbinti ir šlovinti tą, kuriam nužemintai tarnauju. Todėl turiu prašyti jus: malonėkite palikti patalpą. Leiskite man. *(Paima maišą su riešutų kevalais ir nuvelka nuo tako prie pakylos, kur yra tarėjų suolas)*

Moterys *(niurnėdamos)*. Visada šitaip. Vos tik įsitraukėm į darbą! Ką gi mes darome blogo? Stačiai įkyrėjo. Tegul patys vieni tuomet baigia darbuotis. Dieve, dieve! Nė valandėlės ramybės. Šitaip grūsti mus laukan!

Hana. Kieno tas arklys buvo, misteri Danielsai?

Danielsas *(grįžta paimti antrojo maišo)*. Su liūdesiu turiu pripažinti, kad tai šerifo arklys, tas pats, kurį jis buvo paskolinęs Streperiui. Streperis paskolino man, o vagis pavogė arklį, galvodamas, kad jis mano. Jeigu arklys tikrai būtų mano, mielai atleisčiau vagiui. Aš maniau, kad vagis paspruks; juk žmonės iš Budrumo Komiteto pasileido vytis, tik porai valandų praslinkus. Bet vis dėlto pagavo. *(Pervelka ir antrą maišą)*

Džesi. Menkas turėjo būti arklys, jeigu jie šoko vytis po poros valandų ir dar pasivijo.

Danielsas *(grįždamas prie moterų)*. Keisčiausia, kad jis nebuvo raitas, kai jį pačiupo. Ėjo jis pėsčias ir, žinoma, prisispyręs tikina, kad jokio arklio neturėjęs. Šerifo brolis norėjo jį surišti ir rykšte išgauti visą teisybę. Bet aš neleidau. Įstatymas draudžia.

Bebsi. Įstatymas! Ne arkliavagiams įstatymai rašomi. Ar nusipelnė toks galvijas, kad su juo būtų elgiamasi pagal įstatymą?

Danielsas. Nekalbėk taip, Bebsi. Nereikia žmogaus kvosti žiaurumu, kol tikėjimas neprarado vilties

paveikti jį geruoju. Jei dievas panorės, aš su
kur arklys, tik būkite geros, eikite iš čia.

Triukšmas

Štai jau veda. Na, ponios, prašom. Labai pra
ponios.

Moterys nenorom keliasi. Hana, Džesi ir Loti,
so raginamos, traukiasi prie pakylos; bet kit
terys braunasi paskui Bebsi ir Emą prie durų
damos pamatyti suimtąjį. Blanką Posnetą
barį įveda šerifo brolis Streperis Kem
dar kitas žmogus, pravardžiuojamas Žvair
paskos eina kiti. Blankas aiškus apgavikas.
tiksliai sužinoti jo amžių, reikėtų jį nuprausti;
dar neturi keturiasdešimties. Riesti rudi ūsai
kritęs ant kaktos plaukų kuokštas rodo, kad
bita, nors ir smarkiai apsileidęs. Galva aukštai
lūpos valingai sučiauptos, tik iš degančių akių
kad kiekvieną akimirką jį gali ištikti baltosios
ligės priepuolis. Jo rankos surištos virve, kurio
galą laiko Žvairys. Kambaryje Blankas paleid
jis pasirąžo ir pradeda slampinėti po teismo salę
moteris.

Streperis ir kiti vyrai lieka arčiau durų

Bebsi *(spiaudama į Blanką, kai tas praeina*
liavagis! Arkliavagis!

Kiti. Tave už tai pakars, ar girdi? Taip
reikia. Taip ir reikia. Bus tau gera pamoka.
teismo nelaukčiau. Linčiuoti plėšiką, ir galas!
taip. Pašaukite vyrukus. Linčiuokite jį!

Blankas *(tyčiodamasis).* „Angele, kurs p
sas skrajoji...“

Bebsi. Tik pavadink mane angelu, ir aš ta
siu tokį antausį...

Blankas. „Imk, o imk mane į rojų...“*

Ema. Angelų nebus ten, kur tu iškeliausi.

Kiti. Taip, taip! Greičiau jau velniai! Ir tie patys netrokšta arkliavagio draugijos.

Visi kartu. Arkliavagis! Arkliavagis! Arkliavagis!

Blankas. Moterys čia teisia ar vyrai? Vykite šalin tas telyčias!

Moterys. Oho! *(puola jį spiegdamos, plūsdamos, draskydamos)*

Loti užsikemša pirštais ausis ir išbėga. Hana — iš paskos, kratydama galvą. Blankas pargriaunamas ant žemės

Ar girdėjote, kaip jis mus pavadino? Galvijau tu neraliuotas! Melagi! Kaip drįsti taip sakyti ant garbingos moters? Tegul tik pakliūva jis man į rankas! Baily tu, baily! Oi, jis man sudavė, ar matėte? Linčiuoti jį! Pitai, ko gi tu stovi rankas susidėjęs, kai iš manęs mėgdžiojas šitas nevidonas? Vilkite jį ant laužo, ant laužo! Štai ką aš jam padaryčiau! Taip, ant laužo!

Vyrai *(vienas prievarta, kitas gražumu atitraukia moteris nuo Blanko ir išveda).* Na, eikite, eikite! Atsitraukite nuo jo. Palikite teismo salę! Na, greičiau. Lauk iš čia! Ei Seli, išeik pagaliau. Paleisk man plaukus, o jei ne — rankas tau užlaušiu! Ak tu šitaip? Nešdinkis, nešdinkis. Juk žinai, kad turėsi išeiti. Tai ko čia taip draskaisi? Na, ponios, ponios, nurimkite, ponios. Kaip jaustumėtės, jei jums reikėtų eiti į kartuves?

Pagaliau moterys išstumiamos lauk; su Blanku pasilieka Danielsas, šerifo brolis Streperis Kempas ir dar keletas vyrų. Streperis — tvirtas jaunuolis, bet dar nesumitęs vyras; egoistas, stiprus, niūrus ir ryžtingas

Blankas *(sėdasi ir tvarkosi drabužius).*

„Nors romios jūs ir švelnios ponios,
bet neįstengia jums įtikti žmonės...“*

Ar veidas smarkiai apdraskytas? Man rodos, ir dabar jaučiu jų suleistus nagus. Ar aš ne kruvinas? *(Atsisėda ant artimiausio suolo)*

Danielsas. Nieko baisaus. Vienas kitas lašelis po kairiąja akim.

Streperis. Džiaukis, kad akys sveikos.

Blankas *(šluostydamasis kraują).*

„Kai graužia širdį skausmas ir kančia,
Tavęs, švelnusis angele, šaukiuosi...“

Eik pas juos, Streperi Kempai, ir papasakok apie arkliuką, kurį iš tavo vyresniojo brolio pavogė kažkoks nedorėlis. Eik, žliumbk, mamytė ašaras nušluostys.

Streperis *(įtūžęs).* Jeigu dar lįsi man į akis su tuo arkliu, Blankai Posnetai, tai aš... aš...

Blankas. Tai tu man akis iškabinsi, ką? Žinoma! Juk tavo broliukas šerifas, ar ne taip?

Streperis. Taip, šerifas. Ir karia arkliavagius.

Blankas *(ramiai ir nedvejodamas).* Netikęs šerifas. Taip, niekam tikęs šerifas. Jeigu jis išmanytų savo pareigas, patsai pirmas ir pasikartų. Niekam tikęs, biaurus ir visas miestas. Jūsų tėvai patikėjo gandais ir atvyko čia kasti aukso; o kai to aukso nerado nė kruopelės — ėmė savo jaunikliams kalti į galvas, kad reikia dorai pelnytis duonos kąsnį.

Streperis. Jei nebūčiau pažadėjęs pamokslininkui Danielsui duoti progą gelbėti tave nuo pragaro, tai, nelaukdamas Budrumo Komiteto, pats nusukčiau tau sprandą.

Blankas *(su begaline panieka).* Prasmek kartu su savo nusususiu pamokslininku Danielsu ir visu Budrumo Komitetu.

S t r e p e r i s. O kol kas visi gyvi, sveiki ir sugebės pakarti arkliavagį.

B l a n k a s. Kiekvienas kvailys gali pakarti net išmintingiausią šalies žmogų. Ir dar su kokiu malonumu! Bet manęs nepakarsite.

S t r e p e r i s. Sakai, nepakarsime?

B l a n k a s. Ne, nepakarsite. Dar saulei netekėjus, šįryt išėjau iš miesto — negaliu į tokį biaurumą žiūrėti dienos šviesoje. Tavo brolio arklys irgi išėjo, kiekvienas protingas arklys išeitų. Užuot ieškoję arklio, jūs ėmėte ieškoti manęs. Čia jūs pramovėt pro šikšnelę. Arklys priklauso tavo broliui — arba žmogui, iš kurio brolis jį pavogė,— o aš tavo broliui nepriklausau. Na, gerai, jūs radote mane, bet arklio nesuieškojote. Jei būčiau paėmęs arklį, būčiau jojęs raitas. Tiek mane ir matytumėte, jei tą arklį būčiau turėjęs.

S t r e p e r i s. O aš tavim netikiu! Gal tu išjojai porą valandų vėliau, nei sakaisi.

B l a n k a s. Labai čia kam, ar tu tiki, ar ne? Ar reikia karti šešeriopai už tave vertesnį žmogų vien dėl to, kad tu pražudei brolio arklį ir dabar ieškai, ką čia nudėjus iš piktumo, kad tau lengviau ant širdies būtų, kai jis tave kuls. Nemanau. Kol nerasi liudininko, kuris matė mane su tuo arkliu, neturi galios manęs paliesti. Pats žinai.

S t r e p e r i s. Ar yra toks įstatymas, Danielsai?

D a n i e l s a s. Įstatymus išmano šerifas. Gerai nežinau, bet, man rodos, padoriau būtų su liudininku. Eik, Streperi, ir atvesk kokį nors; o mane palik šičia vieną grumtis dėl šios vargšės paklydusios sielos.

S t r e p e r i s. Liudininką aš pristatysiu, nesirūpinkit. Žinau, kuriuo keliu jis jojo; ir išklausinėsiu visuose namuose per mylią nuo kelio. Eime, vyručiai.

Streperis su kitais išeina, Blankas ir Danielsas liek vieni. Blankas atsistoja ir pamažu eina prie pamok: lininko, žiūrėdamas į jį su nepaprasta panieka

B l a n k a s. Na, brolau? Na; latreli Posnetai, v: dinamas pamokslininku Danielsu? Na, vagišiau? N girtuokli?

D a n i e l s a s. Nieko nebus, Blankai. Vis viena j niekad nepatikės, kad mudu broliai.

B l a n k a s. O tu nebijok. Manai, piršiuos tau brolius? Manai, didžiuojuos tavim? Netikęs tu broli latreli Posnetai. Kai tebelaikiau tave broliu, tu t viena temokėjai — skolintis iš manęs pinigus ir ju pragerti. Dabar tu kitiems skolini pinigus ir pats pa davinėji degtinę. Anksčiau man būdavo dėl tavęs g dą, dabar — juo labiau. Tokio brolio man nereiki Dangus man tave davė, bet aš grąžinu jam šią pala mą, net nepadėkojęs. Tad būk ramus, nieko neišpl pėsiu. *(Nusigręžia nuo jo ir atsisėda)*

D a n i e l s a s. Juk sakiau, kad jie nepatikės; t ar man ne vis tiek, plepėsi tu ar ne? Kalbėkime ap reikalą, Blankai; vaipytis dabar ne laikas. Grįš šer fas, nepraeis nė valanda, ir tu jau būsi lavonas. K riam galui tu pavogei arklį?

B l a n k a s. Aš jo nepavogiau. Aš tik pasisavin: jį už tavo senas skolas. Maniau, kad arklys tav Kvailys buvau, kad taip galvojau, juk tu gali turė tik svetimą turtą. Kai tėvas ir motina pasimirė, suglemžei visą jų gerą. Dalies aš niekad ir nepr šiau. Neprašiau net ir tų pinigų, kuriuos esu ne kar davęs tau skolon. Paprašiau tik senųjų motinos k rolių su medalionu, kuriame buvo jos plaukų sruog Tu man ir jų nedavei, tu nieko nepanorai man duo Tada nusprendžiau tave pamokyti ir pats pasiėmia kas man priklauso.

D a n i e l s a s. Ko gi tada nepasiėmei karolių, jei taip knietėjo ką nors pavogti? Už juos tavęs niekas nekartų.

B l a n k a s. Jau verčiau tegul mane karia už arklį, negu paleidžia į laisvę už tai, kad buvau jausmingas kvailys.

D a n i e l s a s. O Blankai, Blankai! Puikybė — tavo prapultis. Jei būtum daręs kaip aš — vaikščiotum šiandien laisvas, visų gerbiamas, ir nereikėtų čia stypsoti su virve ant kaklo.

B l a n k a s *(atsigrįždamas į jį).* Daręs kaip tu? Ką tai reiškia? Gėręs kaip tu, ką? Na, paskutiniu metu aš taip ir darau. Jau ir velniukai man ėmė rodytis.

D a n i e l s a s. Pavėlavai, Blankai, pavėlavai. *(Trūkčiojančiu balsu)* O kodėl negėrei taip, kaip aš? Kodėl negėrei taip, kaip man dievas mano paties labui buvo nurodęs, kol atėjo metas baigti? Jaunystėje gėrimas mane išgelbėjo. O tu negėrei, todėl save ir pražudei. Sakyk, ar aš buvau bent kartą pasigėręs prie darbo?

B l a n k a s. Ne, bet tu niekad nedirbdavai, kai turėdavai iš ko gerti.

D a n i e l s a s. Na, matai, kokia išmintinga dievo apvaizda ir koks didis viešpaties gailestingumas. Dievas mums apsireiškia daugeriopai, kartais tokiais būdais, kurių nė nenumanome, kai bandome priešintis jo valiai. Kada velnias žmogų pagauna į savo žabangas? Ne tada, kai šis dirba, ir ne tada, kai geria, o tada, kai jis blaivas ir neturi ką veikti. Prigimtis pati mums liepia gerti, kai esame dyki. Imkime kad ir mudu. Ką veikdavome, nutvėrę pinigų? Aiškus daiktas, gerdavome. Bet aš žinojau saiką. Darydavau kaip kiti. Visus pinigus įduodavau smuklininkui ir sakydavau: „Vyk mane lauk, kai tik visus pragersiu.“ Ar matei mane bent kartą blaivą, kol turėjau pinigų?

B l a n k a s. Ne, nemačiau; ir girtas tu būdavai toks šlykštus, kad stebiuosi, kaip visam gyvenimui neatgrasei manęs nuo karčiosios.

D a n i e l s a s. Tai vis tavo puikybė, Blankai. Tu niekad nepagalvojai, kad išgėrus mano siela būdavo sklidina tyrumo. Pagundos, blogi draugai, nuodėmingos mintys praskrisdavo pro mane kaip vasaros vėjas, jei taip galima pasakyti: būdavau perdaug girtas, kad juos pastebėčiau. Kai pinigai baigdavosi ir mane vydavo lauk, išeidavau iš smuklės kaip auksas iš liepsnos, grynas ir skaistus; paskui vėl dirbdavau, ir darbas nebeleisdavo man dairytis į šalis. Ar gali tą patį pasakyti apie save, Blankai? Ar t a v a j a m būdui tavieji pasilinksminimai nepakenkė? Taip, tikrai pakenkė. Teatrai, kortos, blogi draugai, tuščių romanų skaitymas ir moterys — taip, Blankai, moterys! Ir nuodėmingos mintys, ir amžinas burnojimas prieš visagalį. Baigėsi tuo, kad tapai lėbautoju ir svieto perėjūnu, o šįvakar pavirsi pakaruokliu. O, kokia pamoka visiems, kurie keliasi į puikybę! O, kokia...

B l a n k a s *(meta į jį skrybėlę)*. Nutilk, girtuokli. Baik savo giesmę. Nelaidyk nasrų. Užsičiaupk! Pakaks. „Nelieski nusidėjėlio: jis mirs ir taip..."

D a n i e l s a s. Tu ir vėl su savo nešvankiom dainelėm? Bet nuginčyti manęs vis vien negali. Ką, argi tu manai, kad statyčiau savo sielą į pavojų ir pardavinėčiau gėralus, jei tikėčiau, kad tai yra blogybė, kaip įrodinėja tie kvaiši blaivybės apaštalai, tuo priešindamiesi natūraliems polinkiams, kurie mums įskiepyti mūsų pačių gerovei? Net ir gelbėdamasis nuo bado nesiryžčiau. Bet aš gerai žinau, ką darau. Sakau tau, Blankai, amerikiečiai šiandien dorovingiausia tauta, nes, kai jie nedirba darbo, taip pasigeria, kad nebegirdi, ką šnibžda nelabasis.

B l a n k a s. Neapgaudinėk savęs, latreli. Degtinę tu pardavinėji todėl, kad tau geriau apsimoka, negu

pardavinėti arbatą. O gerti atsižadėjai po baltosios karštligės Edvardstaune, kai gydytojas pasakė, jog antrasis priepuolis tave pribaigs. Tada iš baimės tu ir lioveisi.

Danielsas *(karštai)*. Dėkui dievui, gėralų prekyba man apsimoka! Ir dėkui aukščiausiajam, kad mane tuo priepuoliu įspėjo: girtuoklystei atėjo galas, nes manęs laukė kita tarnyba dievo garbei.

Blankas. Saugokis, girtuokli. Jis dar su tavim neatsiskaitė. Dar jis rengia tau pirtį.

Danielsas. Argi taip kalbama apie visatos kūrėją, apie didįjį mūsų visagalį viešpatį?

Blankas. Klastūnas jis. Niekšas. Tyko iš pasalų. Žaidžia su tavim kaip katė su pele. Duoda tau laisvę, ir tu manai, kad gali jo nebijoti. O tada, kai mažiausiai tikiesi, jis tave kaip tik ir užklumpa.

Danielsas. Nebūk šventvagis, Blankai, kalbėk pagarbiau.

Blankas *(pašoka ir prieina prie jo)*. Pagarbiau! Iš kur išmokai davatkiško nuolankumo? Tiktai ne iš biblijos. Ten pasakyta, kad jis ateina kaip vagis naktį... Taip: kaip vagis... kaip arkliavagis...

Danielsas *(sukrėstas)*. O!

Blankas *(neleisdamas jam kalbėti)*. Taip, tai gryna tiesa. Štai ir mane jis taip pačiupo, o dabar užners kilpą ant kaklo. Iš piktumo, kad apsiėjau be jo, gyvenau savaip ir girdėti nenorėjau apie jo prisakymus: „Nedaryk to ir to", ir „Nesielk šitaip ar taip", „Pateksi į pragarą, jei darysi anaip". Aš nesidairiau į šalis ir visus tuos metus jo nepasigedau. Bet galų gale jis mane pačiupo. Dabar jo viršus, ir tegul džiūgauja, kai mane pakars. *(Susibruka rankas į kišenes ir niūriai dūlina toliau nuo Danielso, prie stalo, atsigręžęs į tarėjų suolą)*

Danielsas. Nedrįsk primesti jam savo vagystės, žmogau. Pavogti arklį tave sukurstė velnias.

B l a n k a s. Oi ne. Nei dievas, nei velnias manęs nekurstė — aš pats pavogiau arklį. O man buvo paspęstos gudresnės pinklės. *(Išsiima rankas iš kišenių ir sugniaužia kumščius)* Po perkūnais, tik pagalvokit! Jau būčiau nujojęs tuo arkliu penkiasdešimt mylių, ir niekas manęs nebūtų pasivijęs, o dabar štai laukiu, kada mane pakars ir dar prikimš švino! Kas man buvo šovę į galvą? Kodėl taip sukvailiojau? Štai ką norėčiau sužinoti. Štai kur didžioji mįslė.

D a n i e l s a s *(anapus stalo)*. Blankai, didžioji mįslė dabar kita: kur tu padėjai arklį?

B l a n k a s *(trenkia kumščiu į stalą)*. Tegu nudžiūsta man liežuvis, jei kada tau ar kitam mirtingajam pasakysiu! Tegul mane gyvą čirškina arba į gabalus sukapoja, bet Streperis Kempas niekad negaus progos pasijuokti iš tokio mano darbo. Tegul mane šaudo. Tegul karia. Jei pats žinosiu, kad žūsta vyras, o ne susmirdęs lepšis, sutiksiu juos, atstatęs krūtinę, ir dar džiaugsiuos, turėdamas tokią progą.

D a n i e l s a s. Nesišiaušk, Blankai. Kas iš to? *(Klastingai)* Gal jie ir paleis tave, jei pasakysi Streperiui, kur ieškoti jo brolio arklio.

B l a n k a s. Tik jau ne jie. Žmogų pakarti jiems vienas smagumas, tad kam gi jie praleis tokią šaunią progą? Aš ir pats kaukdavau kartu su kitais šunsnukiais, kai kilpoje kadaruodavo žmogus, nė kiek už mane neprastesnis. Patsai šaudydavau į jį, kol revolveryje nelikdavo nė vienos kulkos, ir dar tikindavau save, kad jis to nusipelnęs, o aš kartu su kitais griežtais ir nenumaldomais vyrais vykdau teisingumą. Na, o dabar priėjo mano eilė. Tegul anie, kuriuos keikdamasis šūviais lydėjau į pragarą, dabar pasižiūri iš ten, kaip vyrukai staugs ir šaudys, kai kilpoje spurdėsiu aš.

D a n i e l s a s. Gerai, jeigu tu taip nori būti pakartas, tai nejau dėl to Streperis turi likti be arklio? Juk žinai, kad aš prieš jį už tai atsakau. *(Palinksta*

prie jo, bando gražumu įkalbėti) Būk tikras brolis, Blankai, prisipažink, kur nukišai arklį?

B l a n k a s *(kapodamas žodžius, atsistoja ir pakyla nuo stalo).* Ar tau ne vis viena, kur aš jį nukišau? Svarbu, kad prakišau, ir tiek.

D a n i e l s a s *(eidamas iš paskos).* Tai kodėl nepasakai, kam esi jį prakišęs?

B l a n k a s. Todėl, kad anas už jus gudresnis, jis ir mane apmovė.

D a n i e l s a s. Dėl to būk ramus, Blankai. Mūsų vyrukų ir šerifo Kempo jis neapmaus, jei tik užvesi juos ant tikrų pėdų.

B l a n k a s. Ne, jis apmaus. Tai ne žmogus.

D a n i e l s a s. O kas gi?

B l a n k a s *(rodo į dangų).* Va kas.

D a n i e l s a s. Oi kaip tu šventvagiškai tari viešpaties vardą!

B l a n k a s. Aš jam prakišau. Jis norėjo suvesti senas sąskaitas, todėl ir atvedė mane čionai. Jis pasiryžęs laimėti, ir nieko nepeši. Ką gi, aš likau kvailys, bet įbauginti manęs jam nepavyks. Ant kelių nepulsiu. Kirsiuos iš paskutiniųjų. Meluosiu į akis ir išsiginsiu, jei tik neras prieš mane liudininko. Bet nusilenkti vis tiek nenusilenksiu, nors visa dangaus kariauna su baltomis kamžomis ateitų ir ašarodama graudentų mane ir siūlytų man gyvybę už nuolankią ir atgailaujančią širdį.

D a n i e l s a s. Tau galvoj negerai, Blankai. Eisiu ir pasakysiu jiems, kad tu išėjai iš proto. Tikriausiai tave tada paleis. *(Eina prie durų)*

B l a n k a s *(stveria jį už rankos, su baime akyse).* Neik! Nepalik manęs vieno, girdi?

D a n i e l s a s. Nejaugi tavo sąžinė prabilo ir tu bijai likti vienas dienos šviesoje, kaip kad vaikas patamsy?

B l a n k a s. Bijau jo ir jo gudrybių. Kai tu greta ir kurstai manyje velnią, kai aplink yra žmonių, prieš kuriuos galiu girtis ir skiauterę riesti — jaučiuosi visai neblogai. Bet nuo šio ryto nebegaliu likti vienas. Kai lieki vienas, jis tave kaip tik tada ir užklumpa. Ko gero, jis vėl susuks man galvą. Vėl padarys taip, kad susitiksiu kažkokius žmones — net ne žmones, o dvasias. *(Krūptelėjęs)* Prisiekiu dievu, netikiu, kad ta moteris su vaiku buvo tikri. Nė už ką netikiu. Jie staiga išdygo šalia manęs, o lig tol aš jų nė nepastebėjau.

D a n i e l s a s. Kokia moteris ir koks vaikas? Ką čia šneki? Gal per daug ištraukei?

B l a n k a s. O kas tau darbo? Turi likti su manim, ir viskas; arba atsiųsk kitą žmogų — dar biauresnį už save — kad velnias ir toliau manyje nenurimtų. Tiks ir Streperis Kempas. Arba keletas tų raganų, kurios čia draskėsi.

Grįžta S t r e p e r i s K e m p a s

D a n i e l s a s *(Streperiui)*. Jis išsikraustė iš galvos.

S t r e p e r i s. Tur būt, apsimeta. *(Praeina pro Danielsą ir, nosį prikišęs, kalba su Blanku)* Neišsisuksi, pamišėlius taip pat kariame. Ir visai gerai išeina.

B l a n k a s. Su tavim aš visai ramus, Streperi. Tu esi vienas iš biauriausių.

S t r e p e r i s. Pats žinai, kad tau atėjo galas; vis viena būsi pakartas, ar už avį, ar už ėriuką. Tad šnekėk sau sveikas. Atsivedžiau liudininkę, ir žiūrėk man — nedrįsk nė pirštu jos paliesti, kai ji ateis tavęs atpažinti.

B l a n k a s *(išgąstingai traukiasi atatupstas)*. Moteris? Bet juk ji nebuvo tikra! Ir vaikas netikras!

D a n i e l s a s. Jis kliedi apie kažkokią moterį su vaiku. Sakiau, kad jam ne visi namie.

S t r e p e r i s *(šaukia stovintiems už durų)*. Įveskite čionai damą!

Įeina Fimi Evans. Jauna moteris, apie dvidešimt ketverių metų, įžūli, gražaus, bet nuvalkioto veido; puošni suknelė purvina

Danielsas. Labas rytas, Fimi.

Fimi. Labas rytas, pamokslininke. *(Eina toliau ir, priėjusi Streperį, familiariai įsikimba jam į parankę)*

Streperis. Esi mačiusi jį anksčiau, Fimi?

Fimi. Tai jis šį rytą jojo tavo arkliu, Streperi. Be jokių abejonių.

Blankas *(su baisia panieka)*. Eik namo ir nusiprausk iš pradžių, kekše!

Fimi *(išraudusi paleidžia Streperio ranką)*. Nėra ko man praustis, ir taip galėsiu tave pakarti. *(Prieina prie jo, grėsmingai)* Koks tu amerikietis, jei taip užgaulioji moterį!

Blankas. Moterį! Dievuliau mano! O tu mane raitą matei, taip?

Fimi. Mačiau.

Blankas. Tyčia anksti atsikėlei, ar ne?

Fimi. Ne, dar nebuvau gulusi: tą naktį vėlai užtrukau linksmoje draugijoje.

Blankas. Aš jojau raitas, taip?

Fimi. Taip, raitas. Ir esi melagis, jei dar giniesi.

Blankas *(Streperiui)*. Ji matė žmogų raitą, o pati buvo tokia girta, kad negalėjo pasakyti, kur žmogus ir kur arklys...

Fimi *(pertraukdama jį)*. Melas. Aš nebuvau girta... Bent jau ne tokia girta...

Blankas *(nekreipdamas į ją dėmesio)*. ...ir matei žmogų be arklio. Ar raitas ir pėsčias — tau vis vien? Et! Turėkis savo liudininkę! Kas ja patikės? Mesk ją į šiukšlyną. Iš pradžių arklį surask, o paskui jau ieškok man virvės. *(Su panieka nusisuka nuo jos ir sėdasi prie stalo, nugarą atgręždamas į tarėjų suolą)*

F i m i *(sekdama iš paskos).* Vis tiek pasistengsiu, kad tave pakartų, nešvankus arkliavagi; kitaip čionykščiai vyrai nebesulauks iš manęs nei žodžio, nei žvilgsnio. Tu grynas mėšlas, štai kas tu! Nusmurgėlis!

B l a n k a s. O tu kas tokia, brangioji? Kas tu? Šiam miestukui esi pavojingesnė už dešimtį arkliavagių.

F i m i. Misteri Kempai, ko gi jūs stovite ir klausote, kaip mane koneveikia ir plūsta? *(Blankui su pagieža)* Aš dar pamatysiu tave tabaluojantį kartuvėse, o paskui išimtą iš kilpos. Pamatysiu pakilusį į aukštybes ir vėl nusileidusį žemyn, nors esu ir labai pavojinga. *(Blankas juokiasi)* Ir tu be reikalo stoji piestu. Drebės tau kinkos, kai vyrukai paims į nagą!

B l a n k a s. Tu mano ramstis, Fimi. Pasilik su manim ligi galo, sutarta. Aš mirsiu išdidžiai, tik laikyk mano ranką ligi paskutinės akimirkos. *(Ištiesia ranką; jinai užsimoja iš visų jėgų, bet Blankas laiku atitraukia ranką ir juokiasi, kad ją apgavo)*

F i m i. Tu...

D a n i e l s a s. Nežiūrėk tu jo, Fimi: jam šiandien protas pasimaišė.

Fimi išklauso jo žodžių su nepasitikėjimu ir panieka, paskum atsisėda ant laiptelių prie šerifo vietos. Įeina šerifas K e m p a s, drūtas vyras didelėmis prisiplojusiomis ausimis ir storu mėsingu sprandu

D a n i e l s a s. Labas rytas, šerife.

Š e r i f a s. Labas rytas, pamokslininke. *(Eina toliau)* Labas rytas, Streperi. *(Eina toliau)* Labas rytas, mis Evans. *(Sustojęs tarp Streperio ir Blanko)* Tai čia tas kaltinamasis?

B l a n k a s *(stodamas).* Tas pats. Labas rytas, šerife.

Š e r i f a s. Labas. Tur būt, žinai: jei pavogei arklį ir tarėjai pripažins tamstą kaltą, tai nebeturėsi kada

tvarkyti savo reikalų. Taigi, jei jautiesi kaltas, verčiau sutvarkyk juos dabar.

B l a n k a s. Velniop reikalai! Neturiu jokių reikalų!

Š e r i f a s. Na, gerai, ar jau susitaikei su dievu? Kalbėjo su tamsta pamokslininkas?

B l a n k a s. Kalbėjo. Ir tai prieštarauja įstatymui. Vien kančia buvo, o ne pokalbis.

D a n i e l s a s. Jis negali atsakyti už savo žodžius. Jis išėjęs iš proto, šerifai. Tokioje būklėje netinka stoti sutvėrėjo akivaizdon.

Š e r i f a s. Jūs gailestingas žmogus, pamokslininke, bet vyrukai kažin ar jums pritars. *(Blankui)* Jeigu neišvengsi kartuvių, tai tamstos labui sakau — geriau susitaikyti su dievu, negu likti su juo piktuoju. O mums pagaliau vis tiek, pats žinokis.

B l a n k a s. Leisk man, viešpatie, likti nusidėjėliu iki mirties! Štai ir pasimeldžiau. Dabar aš pasiruošęs. Atminkit, kaltas aš nesu, bet šis miestas toks biaurus, kad tikrai pasmerks nekaltą žmogų.

Š e r i f a s. Niekas ir neprašys, kad tamsta čia užsibūtum. *(Streperiui)* Liudininką atvedei, Streperi?

S t r e p e r i s. Taip, viską turiu.

B l a n k a s. Išskyrus arklį.

Š e r i f a s. Kaip tai? Arklio nėra?

S t r e p e r i s. Ne. Jis, matyt, bus pardavęs arklį prieš mums prisivejant. Bet Fimi jį matė raitą.

F i m i. Taigi, kad matė.

S t r e p e r i s. Pašaukti vyrukus?

B l a n k a s. Lukterkit valandėlę, šerife. Gera išvaizda labai daug lemia tokioje įtartinoje įstaigoje. *(Išsiima iš kišenės šukas ir veidrodėlį, pasitraukia prie pakylos ir šukuojasi)*

D a n i e l s a s. Verčiau pagalvotum apie savo nemirtingą sielą, žmogau, o ne apie kvailą veidą.

B l a n k a s. Savo sielos negaliu pakeisti, Danielsai, jinai kartais mane pakeičia. Fimi, aš kažkodėl išblyš-

kęs. Leisk man patrinti savo skruostą į tavąjį, brangioji.

F i m i. Meluoji, mano skruostai visada raudoni, aš nesidažau. O tu dar ir balsi, ir rausi, kai tave kars ir šaudys.

B l a n k a s. Na ir žiežula, ar ne, šerife?

Š e r i f a s. Tik gaišatis su tamsta. *(Streperiui)* Žvilgterk, ar vyrukai pasiruošę. Kai kam stigo šovinių, tai nuėjo krautuvėn nusipirkti. Tegul ir jiems bus pramoga, o ir jam teks mažiau kankintis.

S t r e p e r i s. Jaunasis Džekas atgabeno visą dėžę šovinių. Vyrai laukia.

Š e r i f a s *(užlipęs ant pakylos, kreipiasi į Blanką).* Tamstos vieta už pertvaros. Pereik tenai!

Blankas pašaipiai nusilenkia ir eina prie pertvaros

Mis Evans, jums geriausia sėsti prie stalo.

Fimi atsisėda prie stalo netoli pertvaros. Pamokslininkas sėdasi priešais, kitame stalo gale. Šerifas užima savo vietą

Viskas paruošta, Streperi.

S t r e p e r i s *(prie durų).* Įeikite visi, pradedam.

Minia sueina į teismo salę. Bebsi, Džesi ir Ema sėdasi į dešinę nuo šerifo, Hana ir Loti — kairėje

Š e r i f a s. Prašau tylos! Prisiekusieji tarėjai, prašom užimt vietas.

Tarėjai susėda

B l a n k a s. Reikalauju nušalinti šiuos tarėjus, šerife.

T a r ė j ų s e n i ū n a s. Štai kaip, po velnių?!

Š e r i f a s. Kuo remdamasis?

B l a n k a s. Tuo remdamasis, kad tarėjai netikę.

Juokas

Š e r i f a s. Pagal įstatymą tai dar nėra rimta priežastis jiems nušalinti.

S e n i ū n a s. Užtat man bus rimta priežastis nudėti šį nevidoną, kai tik jį susitiksiu — jei jis po teismo liktų gyvas.

B l a n k a s. Reikalauju nušalinti tarėjų seniūną, nes jau dabar jis nusistatęs prieš mane.

S e n i ū n a s. O aš pareiškiu, kad tu meluoji. Mes ketiname tave pakarti, Blankai Posnetai, bet pakarsime sąžiningai, pagal visas taisykles.

T a r ė j a i. Klausykit, klausykit!

S t r e p e r i s *(šerifui)*. Nesąmonė, Džordžai. Kaip tarėjai gali būti nešališki, jei kaltinamasis iš karto pareiškia, kad jie visi niekam tikę. Jeigu jie dabar nusistatė prieš jį, tegul pats sau už tai dėkoja.

V y r u k a i. Taip ir yra. Pats kaltas. Įžeidinėja teismą. Velniop jo reikalavimus! Užkimškit jam gerklę!

N e s t o r a s *(tarėjas ilga balta barzda, girtas, senesnis už kitus susirinkusius)*. Be to, šerife, turėčiau pasakyti, kad žmogus, kuris nėra nusistatęs prieš arkliavagį, nė netinka būti tarėju mūsų mieste.

V y r u k a i. Teisybė! Smagiai užkirtai, Nestorai! Išdrožei visą tiesą. Žinoma, netinka. Klausykit, klausykit!

Š e r i f a s. Teisybę sakot, seni. Bet vis viena būkite nešališki, kiek galite. Vis dėlto kiekvienas nusikaltėlis turi būti tardomas teisingai. Taigi nedelsime. Jei kaltinamajam šitie tarėjai nepatinka, reikėjo arklį vogti kitame mieste, o čia jis kitų tarėjų nesulauks.

S e n i ū n a s. Štai kaip, Blankai Posnetai.

Š e r i f a s *(Blankui)*. Nesijaudink. Teismas bus teisingas ir čionai. Gal ir griežtokas, bet teisingas.

B l a n k a s. O kas yra teisingumas?

Š e r i f a s. Teisingumas — tai karti arkliavagius. Dabar žinosi? Na, negaiškime be reikalo. Duokš tą savo liudininkę, duokš greičiau!

B l a n k a s *(pasipiktinęs trenkia kumščiu į pertvarą).* Tegu tarėjai prisiekia. Koks tu, po perkūnų, šerifas, jei nežinai, kad tarėjus reikia prisaikdinti?

S e n i ū n a s *(įširdęs).* Dėl tavęs prisiekinėti? To betrūko. Ką pasakysi tu, seni?

N e s t o r a s *(rimtai ir iškilmingai).* Aš sakau: KALTAS!!!

V y r u k a i *(įsikarščiavę puola Blanką).* Taip ir reikia. Kaltas, kaltas! Griebkit jį ir į kartuves! Jį pripažino kaltą! Greičiau virvę! Užteks terliotis.

Jau nori vilkti jį iš pertvaros

Š e r i f a s *(pakyla su revolveriu rankoje).* Šalin rankas nuo kaltinamojo! Šalin rankas, tau sakyta, Žvairy, arba nudėsiu tave; būtum mano sūnus — ir tai nudėčiau.

Mirtina tyla

Šerifas esu aš, ir aš paskelbsiu, kada bus galima jį pakarti pagal įstatymą.

Blankas paleidžiamas

B l a n k a s. Kaip tas aktorius sakė teatre: „Danielius teist atėjo. . .“* Beje, nevykęs buvo aktorius.

Š e r i f a s. Pamokslininkas Danielsas tikrai atėjo teisti, mielasis. Pamokslininke, jums suteikiamas žodis. *(Danielsas atsistoja)* Duokite savo paliudijimus. Sakykite tiesą, visą tiesą ir tik gryniausią tiesą, tepadeda jums dievas.

D a n i e l s a s. Šerife, atleiskite mane nuo parodymų. Pasmerkti šį žmogų myriop man nepriderėtų. Mudu su juo kaip ir broliai.

Š e r i f a s. Tai jums tik garbė, Danielsai: kiekvienas iš čia esančių su tuo sutiks. Bet tikėjimas vienas dalykas, o įstatymas kitas. Pagal tikėjimą visi mes bro-

liai. Pagal įstatymą tas mums ne brolis, kuris arklius vagia.

Seniūnas. Be to, ne jums reikės jį karti. Žinokite, savanorių šiam darbui pakaks, ir jūsų sąžinė gali būti rami. Tad pilk, drauguži.

Streperis. Jūs, Danielsai, atsakote man už arklį, ir kol neišsiteisinote, neužmirškite šito.

Blankas. Na, prasižiok, kvaily!

Danielsas. Tu, Blankai, galėtum patvirtinti, kad aš tiesą sakau. Visi žino, kad iš Streperio aš pasiskolinau vieną šerifo arklį, nes maniškis apraišo. Visi žino, kad vakar tu atvykai į miestą ir sustojai mano namuose. Visi žino, kad iš ryto arklys dingo ir tu dingai.

Blankas *(advokato tonu)*. Šerife! Pamokslininkas, kaip tamstos žinote, man ne brolis ir didžiausias visame mieste melagis, pirmą kartą gyvenime sako tiesą, bent jau apie mane. Dėl arklio aš galiu pasakyti tik tiek, kad prastesnio kuino jums niekada neteko pardavinėti.

Šerifas. Iš kurgi žinai, kad kuinas buvo prastas, jeigu jo nevogei?

Blankas. Pats tuo neįsitikinau. Bet aš taip samprotauju: jei arklys būtų buvęs ko nors vertas, tamsta jo nebūtum skolinęs Streperiui, o Streperis nebūtų jo paskolinęs šiam prakilniam ir iškalbingam avinui.

Kažkas sukikena

O dabar pasakyk štai ką. Ar vakar vakare mudu nesusikivirčijome dėl vieno daikto, kuris liko po mano motinos mirties ir į kurį, man atrodė, aš turiu daugiau teisių, negu tu? Ar tu man pasakei bent žodelį, kad arklys ne tavo?

Danielsas. O kodėl aš turėjau pasakyti? Mes aplamai apie arklį neįkalbėjom. Iš kur aš galėjau žinoti, ką tu esi sumanęs?

B l a n k a s. Būkite visi liudininkai, kad aš turėjau teisę paimti iš jo arklį, ir tai nebuvo vagystė, nes man priklausė atlyginimas už daiktą, kurį jis atsisakė grąžinti. Aš ne vagis. Bet jūs dar neįrodėte, kad aš paėmiau arklį. Streperi Kempai, ar aš turėjau arklį, kai tu mane pagavai?

S t r e p e r i s. Ne, bet juk traukinio taip pat neturėjai. Tačiau Fimi Evans matė, kaip tu jojai pro šalį ketvirtą valandą ryto, o iš ten — dvidešimt penkios mylios ligi tos vietos, kur tave užtikau septintą valandą keliaujantį į Poni Harborą. Tai ką, dvidešimt penkias mylias nužygiavai per trejetą valandų? Teisybę sakau, Fimi? Ką?

F i m i. Gryniausią teisybę. Aš mačiau jį ketvirtą valandą. *(Blankui)* Dabar tau kryžius.

Š e r i f a s. Jūs tvirtinate, kad matėte jį raitą ant mano arklio?

F i m i. Taip, mačiau.

B l a n k a s. Tai gal aš jį suvalgiau, kol mane prisivijo Streperis? *(Staiga dramatišku balsu)* Šerife! Aš kaltinu Fimi tuo, kad ji palaiko smerktinus santykius su Streperiu.

F i m i. Ak, tu, melagi!

B l a n k a s. Aš kaltinu gražuolę Eufimiją, kad ji palaiko smerktinus santykius su visais šio miesto vyrais, neaplenkianti nė tamstos, šerife. Aš tvirtinu, kad Fimi ir Streperis susimokė mane nužudyti, nes aš ir žnyplėmis nesiryžčiau prie jos prisiliesti. Aš tvirtinu, kad jūs neišdrįsite pakarti baltą žmogų, kai prieš jį liudija tik viena paleistuvė. Aš neleisiu pažeisti tikro amerikiečio orumo ir garbės. Aš tvirtinu, kad ji nebuvo prisaikdinta, o saikdinti jūs negalite, nes tada suteptumėt miesto vardą: palietusi lūpomis bibliją, ji išniekintų šią šventą knygą. Toks yra įstatymas; ir jeigu tamsta tikras Jungtinių Valstijų šerifas, o ne biaurus

linčiuotojas, tai saugosi įstatymą ir neleisi, kad jį pamintų po kojomis tamstos brolio sugulovė.

Moterys labai sujudusios. Vyrai gerokai sumišę

Džesi. Teisybė. Negalima leisti, kad ji bučiuotų šventraštį.

Ema. Argi tokia sakys teisybę?

Bebsi. Kas ja tiki — įžeidžia kiekvieną garbingą moterį.

Fimi. Bepigu būti garbingai, kai niekas į tavo garbę nė nesikėsina.

Moterys *(šaukdamos visos drauge).* Užsičiaupk, pasileidėle! Visoms gėdą darai. Kaip drįsti prasižioti prieš tas, kurios už tave geresnės? Prikąsk liežuvį ir neužmiršk, kas esi, panelyte! Išsidažiusi kekšė! Bizūnais vykite ją iš miesto!

Šerifas. Nutilkit! Ar girdit: tylos! *(Klyksmas nutrūksta)* Ar dar kas nors matė kaltinamąjį raitą?

Fimi *(įširdusi).* O aš jau nebetinku?

Bebsi. Ne. Tu šliurė! Štai kas tu esi.

Fimi. O tu...

Šerifas. Tylos! Teisti — vyrų darbas; ir jei moterys užmiršo, kur esančios, tegul išeina, o jei ne — bus išgrūstos. Streperi ir Mis Evans, viena iš dviejų. Kaip yra pasakyta, galima eiti arba doros keliu, arba nuodėmių keliu, abiem keliais iš karto neisi. Be to, šio miesto vyrai tvirtai nusprendė, kad reikia atskirti ištikimas žmonas, vaikų motinas, nuo tų, kurios, šventraščio žodžiais tariant, pasirinko slidų kelią. Mes nenorime skriausti moters, kas ji bebūtų; ir daugumas mūsų, prisimindami senus laikus, linki vien gero panelei Evans. Bet nuo faktų nepabėgsi: ji žino, kodėl pataikauja Streperiui, ir — tebūna man atleista už tokius žodžius — nelabai paiso dorovės, kai stengiasi jam įtikti. Todėl aš prašau, kad kaltinamasis neverstų mūsų prisaikdinti Mis Evans. Prašau jį kaip žmogų, kurį

nuo amžinybės skiria vos kelios akimirkos, pasakyti atvirai ir tiesiai, kur jis padėjo mano arklį?

V y r u k a i. Klausykit, klausykit! Seniai taip reikėjo. Labai teisingai. Štai kas svarbu! Na, Blankai, prisipažink!

B l a n k a s. Šerife, tamsta pataikei man į pačią širdį. Mes gyvename šlykščiame pasaulyje, bet dar tebėra vienas daiktas, kuris net biauriausiems iš mūsų lieka šventas,— tai arklys.

V y r u k a i. Gerai! Šauniai pasakyta, Blankai! Tiesiai ir atvirai.

B l a n k a s. Tamsta, šerife, turi teisę į savo arklį, ir jei galėčiau, padėčiau jį atgauti. Bet jei tas arklys būtų mano rankose, manęs čia neregėtumėt. Tegul neišsipildo mano viltis, kad būsiu išganytas — arba, veikiau, viltis, kad degsiu pragare, nes nemėgstu dievotos draugijos ir arfa skambinti neturiu gabumų,— jei žinau geriau už jus, kur dabar tas arklys.

S t r e p e r i s. Kam tu jį pardavei?

B l a n k a s. Aš jo nepardaviau. Nieko už jį negavau, jokios naudos neturėjau. Dabar štai stoviu su kilpa ant kaklo, nes praganiau jį. Ar aš gyniausi, ar sprukau kaip vagis, kai mane pagavot? Ar radote prie manęs ar netoliese nors kokių arklio pėdsakų?

S t r e p e r i s. Kaip paskutinis kvailys tu spoksojai į vaivorykštę, o reikėjo ausis pastatyti. Mes prisėlinome ir tave supančiojome, tau dar nespėjus išsitraukti ginklo.

Š e r i f a s. Tikrai, gana kvaila. Kurių galų jis žiūrėjo į vaivorykštę?

B l a n k a s. Jums, šerife, pasakysiu. Norėjau išskaityti, kas toje vaivorykštėje parašyta.

Š e r i f a s. Kaip tai parašyta?

B l a n k a s. Ogi štai kas: „Šį kartą pažabojau tave, Blankai Posnetai.“ Taip, šerife, šie žodžiai buvo žaliomis raidėmis parašyti ant raudonosios juostos. Ir kai

tik juos perskaičiau, pajutau, kaip Streperis stvėrė mane už rankos, o Žvairys čiupo mano revolverį.

Seniūnas. Jis apsimeta pamišęs, patys matote. Ar neatėjo laikas nuosprendžiui, šerife, o tada truputį pasilinksminsime.

Vyrukai. Taip, darykim nuosprendį. Diena eina vakarop, o mes gaištam. Užbaikim greičiau!

Šerifas *(apsispręsdamas)*. Prisaikdinkite Fimi Evans, pamokslininke. Biblijos tegul neliečia. Užteks, jei pakartos priesaikos žodžius.

Fimi. Šventraštį yra bučiavę ir blogesni už mane. O jei aš ką smerktino esu padariusi, tai drauge su dauguma iš jūsų. Gyventi man reikia kaip ir visiems jums, ar ne? Aplamai, man tas pats. Aš manau, jog tiesa ir liks tiesa, o melas liks melas, ar jūs prisieksite biblija, ar neprisieksite.

Bebsi. Daryk, kaip tau liepta. Kas tu tokia, kad čia burną aušini?

Šerifas. Nutilkit, sakyta! Varyk toliau, Danielsai.

Danielsas. Fimi Evans, ar prisiekiate sakyti tiesą, visą tiesą ir tik gryniausią tiesą, tepadeda jums dievas?

Fimi. Prisiekiu, tepadeda...

Šerifas. Pakaks. Dabar sakykite kaip pačiam dievui: ar matėte širyt kaltinamąjį raitą ant mano arklio jojantį į Poni Harborą?

Fimi. Kaip pačiam dievui sakau...

Prie durų triukšmas ir kamšatis

Žmonės prie durų. Ei, čia dabar kas! Kur brukiesi? Kas nutiko? Neardykit teismo tvarkos! O tą grūskite lauk! Tylos! Čia įeiti negalima. Atgal!

Streperis tekinas bėga prie durų ir prasibrauna laukan

Šerifas *(įsiutęs)*. Kas per triukšmas? Negalite kaip nors ramiau? Čia jums teismo salė ar saliūnas?

Blankas. Netrukdykite damai pakarti džentelmeno. Kur jūsų mandagumas?

Fimi. Pakarsiu tave, Blankai Posnetai. Tikrai pakarsiu! Nė už penkiasdešimt dolerių neatsisakyčiau savo žodžių, kad mačiau tave šį rytą. Išmokysiu tave kitąsyk mandagiau elgtis su manim, nors biblijai bučiuoti aš, pasirodo, per prasta.

Blankas. Telaiko mane viešpats ligi pat mirties nusidėjėliu! Aš nieko nebijau, kai tu, Fimi, drabstai mane purvais.

Prie durų vėl sujudimas

Žmonės prie durų. Ei, kas ten? Vykit juos lauk. Tik jau ne mane! Kas tu toks, kad turėčiau trauktis tau iš kelio? Atsikabink, sakau. O ne, jai į vidų negalima. Kokia moteris? Koks arklys? Ko čia taip stumdotės? Kas sako? Ne, negali būti.

Šerifas. Ponai Budrumo Komiteto nariai! Duokit kelią. Įstatymo vardu grūskit juos nuo durų!

Streperis *(už durų)*. Palauk, Džordžai. *(Tarp duryje)* Jie arklį atsivedė.

Įeina Streperis, lydimas vežėjo Džo, senyvo žmogaus; Džo skinasi kelią prie tarėjų suolo. Streperis prasiskverbia prie šerifo ir pakuždom su juo kalbasi

Vyrukai. Kaip? Negali būti! Arklys atsirado! Šerifo arklys! Tai kas jį buvo pavogęs pagaliau? Kur? Nešdinkis! Tas pats, žinoma. Sakau gi, kad tas pats! Arklys tikrai tasai, kurio ieškojo. Niekai! Netiki — eik, žiūrėk! Po perkūnais!

Šerifas *(Streperiui)*. Eik jau eik!

Streperis. Čia jis, sakau gi tau.

Vežėjas Džo. Tikrai jis, šerife, patikėkite.

S t r e p e r i s. Ir vagį sugavo.

D a n i e l s a s. Tai Blankas niekuo dėtas?

S t r e p e r i s. Ten moteris.

Blankas surinka ir užsidengia rankomis veidą

V i s i. Moteris!

Š e r i f a s. Ką gi, vesk ją čionai.

Streperis išeina

(Kreipdamasis į Fimi) Tai kurių galų tu, šliure nelaiminga, iš piršto ištraukei tą istoriją apie Blanką?

F i m i. Jokios istorijos aš neištraukiau. Čia tik apgaulė, tuoj pamatysite.

S t r e p e r i s grįžta su m o t e r i m i. Jos veide toks sielvartas, jog visi nuščiūva ir tiktai kelia galvas vieni per kitus, kad geriau ją pamatytų. Streperis veda ją prie stalo kampo. Danielsas pasislenka, padarydamas jai vietos

B l a n k a s *(išgąstingai).* Šerife, jums tik pasirodė, kad čia moteris. Būk tamsta atsargus. Jinai privers daryti tai, ko niekad neketinai daryti. Čia ta pati, iš vaivorykštės. Per ją čia ir atsidūriau.

Š e r i f a s. Ar tu nutilsi, ar ne?! Tamstai jau, tur būt, prasidėjo baltosios karštligės priepuolis. *(Moteriai)* Dabar jūs. Kas jūs tokia ir ką darėte su svetimu arkliu?

M o t e r i s. Paėmiau jį gelbėdama savo vaikui gyvybę. Maniau raita dar spėsiu pasiekti daktarą. Vaiką smaugė krupas.

B l a n k a s *(vos atgaudamas kvapą ir bandydamas juoktis).* Mažasis smaugikas, kitaip jo ir nepavadinsi. Argi taip kas smaugia? Lukterkit, pamatysite, kaip mane smaugs. *(Mėšlungiškai čiupinėja kaklą)*

Š e r i f a s. Kur tas vaikas?

S t r e p e r i s. Ant varstoto, Pago Džeksono pašiūrėje. Džeksonas dirba vaikui karstą.

B l a n k a s *(nebegalėdamas susitvardyti, trūkčiojančiu balsu).* Mirė! Tas judošiukas! Vaikas, dėl kurio paaukojau gyvybę! *(Klaikiai juokiasi)*

Š e r i f a s *(suerzintas, nebegalėdamas pakęsti Blanko juoko).* Ar nesiliausi? Sukiškit jam skepetą burnon, jei nenustos. *(Moteriai)* Nepaisykit jo, ponia, jis padūkęs nuo degtinės ir paleistuvavimo. Manau, čia nėra jokios apgaulės, Streperi. Kas ją surado?

V e ž ė j a s D ž o. Aš suradau, šerife. Jokios apgaulės čia nėra. Užėjau ją ant kelio netoli Raudonojo Kalno. Ji sėdėjo ant žemės kaip apkvaitus ir laikė apkabinusi negyvą vaiką. Arklys ganėsi kitoje kelio pusėje.

Š e r i f a s *(sutrikęs).* Na, bet tai pašėlusiai keista. *(Moteriai)* Kuriam galui jūs ėmėte iš pamokslininko Danielso tvarto arklį ir keliavote pas daktarą, jei daktaras gyvena gretimame name?

B l a n k a s *(perbraukia išsidraikiusį rudą kuodą ir stengiasi būti linksmas ir ironiškas).* Niekas nepatikės šiomis pasakomis, balandėle. Jūs gavote arklį iš žmogaus, kuris jį buvo pavogęs. O tą arklį jis jums davė todėl, kad buvo lepšis ir ištižo, kai pakišote jam tą sergantį kūdikį. Vadinasi, aš išteisintas. Juk aš ne tokios veislės. Nejau imsiu ir kišiu galvą į kilpą dėl kažkokio vaikiščio!

S e n i ū n a s. Tu nenurodinėk jai, ką sakyti. Ji pati prisipažino, kad paėmė arklį.

M o t e r i s. Taip, paėmiau jį iš ant kelio sutikto žmogaus. Pamaniau, kad dievas man jį atsiuntė. Jojau ir visą kelią džiaugiausi, kad taip išėjo. Paskui pajutau, kad vaikas mano rankose apsunko. Dievas negalėjo būti toks žiaurus: jis nebūtų siuntęs arklio tik dėl to, kad paskum žmogus turėtum tiek sielvartauti.

B l a n k a s. Ne, jis tik šitaip ir pasielgtų.

S t r e p e r i s. Tai ne mūsų reikalas. Jūs buvote sutikusi šį žmogų, tiesa? *(Rodo į Blanką)*

M o t e r i s *(baimingai pasižiūri į Blanką, paskui į šerifą ir tarėjus; susitvardo ir sako)*. Ne.

S e n i ū n a s. Meluoji!

Š e r i f a s. Jūs privalote sakyti man tiesą. Juk žinote, toks yra įstatymas.

M o t e r i s. Tas vyras buvo nedorėlis. Mane išplūdo, vaiką išplūdo, atleisk jam, viešpatie! Bet staiga jam kažkas užėjo. Buvau visai nusiminusi, padaviau vaiką jam į glėbį. Vaikas apsivijo rankomis jo kaklą, vadino tėtušiu, nes kliedėjo nuo karščio, bandė bučiuoti. O žmogus vaiką vadino Judošiuku, kalbėjo apie išdaviko pabučiavimą, minėjo kartuves. Paskui jis atidavė arklį ir nuėjo, lyg verkdamas, lyg juokdamasis. Ėjo ir dainavo kaip ir šventas giesmes, tik žodžiai buvo tokie klaikūs, tokie šlykštūs ir nuodėmingi, tarytum jame būtų tupėjęs visas tuzinas velnių.

S t r e p e r i s. Ji meluoja. Prisaikdink ją, Džordžai.

Š e r i f a s. Nusiramink. Tu šaunus vyrukas, Streperi, bet šerifas dar nesi. Tai mano darbas. O tu pakentėk. Sutinku, kad mūsų padėtis kebli. Jei tas vyras buvo Blankas, tai liudininkė, būdama balta ponia, negali jo išduoti. Nereikia statyti jos į tokią padėtį, kada belieka arba išduoti Blanką, arba melagingai liudyti. Bet, antra vertus, mes visai nenorime, kad dėl damos gailestingumo ištrūktų arkliavagis.

S e n i ū n a s. Aišku, nenorime ir nė nemanome leisti, kad taip atsitiktų. Bent kol aš esu šitų tarėjų seniūnas!

B l a n k a s *(pabrėždamas kiekvieną žodį)*. Netikęs seniūnas! O, koks niekam tikęs seniūnas!

Š e r i f a s. Ar neužsičiaupsi? Apvaizda rodo mums kelią. Dvi moterys matė Blanką su arkliu. Vienai gailestingumas neleidžia jo išduoti. Kita tegul man atleidžia, jei pasakysiu, kad tokios dorybės, kaip gailestin-

gumas, ji neturi. Ir ji gali duoti reikiamus parodymus. Fimi Evans, jūs prisiekėte. Ar matėte žmogų, kuris pavogė arklį?

F i m i. Mačiau. Ir tai buvo biaurus niekšingas šunsnukis, prasigėręs melagis, kuris bet kuriuo metu pasiryžęs tik įžeisti moterį, o ne padėti jai. Jei kartais jis ir padarė ką nors gera, tai — girtas būdamas ir nenutuokdamas, ką daro. Taigi pakarti jį būtų ne pro šalį. Girdėjote, ji sakė, kad jis ją plūdo, o paskum nuėjo sau, tyčiodamasis iš tikėjimo ir dainuodamas daineles, kurios netiko vaiko ausiai.

B l a n k a s *(sunerimęs)*. Aš gi nemaniau, kad vaikas juos gali išgirsti, tu velnio išpera!

Š e r i f a s. Tas mums nė kiek nerūpi. Jūs tik turite atsakyti: tai buvo Blankas Posnetas ar ne?

M o t e r i s. Ne. Sakau gi, kad ne. Prisiekiu! Šerife, nepakarkit šio žmogaus, dievaži, nereikia! Jei norite, galite pakarti jo vietoje mane, vis viena nebeliko dėl ko gyventi. Tikėti privalote manimi, o ne ja. Ji niekad nėra turėjusi vaikų, tai matyti iš jos veido.

F i m i *(užgauta iki širdies gelmių)*. Vis tiek pakarsiu jį, nori tu ar nenori. Kas iš to tavo vaiko, jei dabar jis guli ten ant Džeksono varstoto!

B l a n k a s *(puola ją šaukdamas)*. Širdį tau išlupsiu iš krūtinės už tokias kalbas!

Blankas laiku sugriebiamas

F i m i *(tyčiodamasi iš Blanko, kuris dar veržiasi prie jos)*. Cha, cha, Blankai Posnetai. Tu manęs nė paliesti negali, o aš tave pasiųsiu į kartuves! Cha, cha! Aš tave pribaigsiu. Išlupsiu širdį ir nusuksiu sprandą.

Blankas nuvelkamas atgal prie pertvaros; atsiremia į ją uždusęs ir išsekęs

Prisaikdinkite mane iš naujo, pamokslininke. Aš jį sudorosiu. O tu *(moteriai)* eik man iš akių, žiūrėt negaliu į tavo surūgusį veidą.

S t r e p e r i s. Jūs tik nusigręžkite nuo jos, gerai?

M o t e r i s. Dieve mano, nenoriu matyti, kaip ji žudys žmogų. *(Apsigobia skara)*

Š e r i f a s. Na, mis Evans,— trumpai drūtai. Ar žmogus, kurį matėte šįryt, buvo šis kaltinamasis, ar kas kitas? Taip ar ne?

F i m i *(gana isteriškai)*. Tučtuojau pasakysiu. Nemanykite, kad aš lepšė.

Š e r i f a s *(netekdamas kantrybės)*. Na, žinote, jau pakankamai visko prisiklausėme. Sakykite tiesą, Fimi Evans, ir kad daugiau negirdėtume jūsų įžūlybių. Ar ten buvo kaltinamasis, ar ne? Neužmirškite, kad prisiekėte.

F i m i. Prisiekiu savo moteryste... *(Sudrebėjusi)* Viešpatie! Vaikas buvo apsivijęs rankutėmis jo kaklą... Aš nebegaliu. *(Apsipila ašaromis ir ima plūsti kitą moterį)* Tai tu savo verksmingu veidu išmušei mane iš vėžių. *(Įsidrąsinusi)* Ne, ten buvo ne jis. Aš taip sakiau iš pagiežos, nes jis mane užgauliojo. Tegu prasmegsiu skradžiai, jei kada mačiau jį su arkliu!

Visi giliai atsidūsta. Mirtina tyla.

B l a n k a s *(pašnibždom jai)*. Lepše! Žliumba! Įkliuvai kaip ir aš! Darai tą, ko niekad neketinai daryti! *(Ima skrybėlę ir kalba įprastu tonu)*. Manau, dabar galiu išeiti, šerife.

S t r e p e r i s. E, palauk dar!

S e n i ū n a s. Ne, mums atrodo, kad tavęs negalima paleisti.

V y r u k a i *(užtveria jam kelią)*. Stok ir nė iš vietos. Palūkėk, palūkėk! Mat, koks guvus? Nepaleiskite jo. Nėr čia ko.

Blankas stovi nejudėdamas, akis įsmeigęs į vieną tašką, giliai susimąstęs, matyt, negirdi, kas darosi aplinkui

Š e r i f a s *(iškilmingai atsistoja).* Tylos! Palaukite. Aš manau, kad jei šerifas patenkintas, arklio savininkas taip pat patenkintas, tai nėra ko daugiau kalbėti. Jau anksčiau ne kartą esu sakęs, kuo blogas šis mūsų teismas: per daug jame šerifų. Šiandien čia bus tik vienas šerifas, vienas vienintelis; ir tas vienas nuolankusis jūsų tarnas. Pareiškiu tai prisiekusiųjų tarėjų seniūno ir jaunojo Streperio žiniai. Aš taip pat esu arklio savininkas. Gal kas nors dėl to abejoja? *(Tyla)* Ką gi, labai gerai. Mano nuomone, pasisavinti arklį mirštančiam vaikui nuvežti pas daktarą,— ne vagystė; tik su sąlyga, kad arklys, kaip buvo šiuo atveju, būtų grąžinamas gyvas ir sveikas. Nuspręsta, kad vagystės nebuvo.

N e s t o r a s. Pagal įstatymą taip neišeina.

Š e r i f a s. Nubaudžiu jus vienu doleriu už teismo negerbimą ir pats išreikalausiu pinigus, kai eisite iš salės. Kadangi vyrukai nuliūdę, nes neišdegė eilinė pramoga,— palinksminsiu juos kuo kitu: stosiu už durų ir padarysiu rinkliavą nelaimingajai motinai, kurios miręs vaikiukas parodė, koks iš tikrųjų yra Blankas Posnetas.

V y r u k a i. Rinkliava! Tai bent sugalvota! Ir dar vadina pramoga. Argi čia motinų susirinkimas? Velniai mane griebtų. Kas gi čia linksmo?

Š e r i f a s *(tęsia).* Linksma ne tiek pačiam duoti pinigus, kiek žiūrėti, kaip kiti tuština savo kapšius. Taip kiekvienas prisideda prie bendros linksmybės, o visi drauge prie jojo džiaugsmo. Blankai Posnetai, tamsta paleidžiamas, ir Budrumo Komitetas tamstą globos — bet tik tol, kol išvyksi iš mūsų miesto, nes čia gyventi žalinga tamstos sveikatai. Kadangi tu skubi, galiu prieinama kaina parduoti šį arklį. Na, vyrukai, dabar žiūrėkit, kad niekas neišeitų, kol aš pasieksiu duris. Teismo posėdis baigiamas. *(Išeina)*

S t r e p e r i s *(eidamas prie durų, kreipiasi į Fimi).* Tarp mūsų viskas baigta. Girdi? Tarp mūsų viskas baigta. *(Paniuręs išeina)*

F i m i *(šaukia jam iš paskos).* Labai čia man toks seilius, ir dar gobšas! Kėblink vėl pas tą savo strazdanotą džiūsną, kurią dėl manęs buvai pametęs — juk jau seniai tau knieti pas ją nueiti!

T a r ė j ų s e n i ū n a s *(Blankui, išeidamas).* Nuo tokio žmogaus, kaip tu, man šleikštu darosi. Šleikštu, ir viskas.

Blankas tarytum negirdi. Seniūnas pasibiaurėjęs nusispiauna ir išeina paskui Streperį. Pakyla ir išeina visi tarėjai, išskyrus Nestorą, kuris nuvirtęs kietai užmiega girto žmogaus miegu

B l a n k a s *(staiga nubėgęs prie stalo, užšoka ant jo).* Vyručiai, pasakysiu jums pamokslą, ko reikia pasimokyti iš šios dienos posėdžio.

V y r u k a i *(susigrūdę aplink jį).* Gerai, tegul sako pamokslą. Kalbėk, Blankai. Tylos, kalbės pamokslininkas Blankas! Grokit vargonais. Melskimės, broliai!

N e s t o r a s *(pabunda, murma apkvaitęs).* Nesimaišyk daugiau šiame mieste. Tarp mūsų viskas baigta.

B l a n k a s *(rūsčiai rodydamas į Nestorą).* Štai girtas bažnyčioje. Trukdo pamokslininkui. Išveskite jį.

V y r u k a i *(stumdami Nestorą lauk).* Na, Nestorai, judinkis. Nešdinkis, Nestorai! Lauk! Nepamiršk, šerifas laukia tavo aukos. Pirmyn, Nestorai.

N e s t o r a s. Jis bijo kartuvių! Bijo kartuvių! *(Prie durų)* Bailys!

Jis išmetamas pro duris

B l a n k a s. Būkite pasveikinti, mieli mano broliai...

B a l s a s. Ir tu būk pasveikintas, Blankai.

Juokas

Blankas. Visi, visi būkime. Vyručiai, mes gyvename biauriame pasaulyje.

Kitas balsas. Viešpatie, pasigailėk mūsų, nelaimingų nusidėjėlių.

Juokas smarkėja

Blankas *(tvirtai)*. Ne, čia tai klystate. Neapgaudinėkite savęs, kad jūs nelaimingi nusidėjėliai. Ar aš nelaimingas nusidėjėlis? Ne, aš nevykėlis ir menkysta. Pasukau blogu keliu kaip ir jūs visi. Visi ne tuo keliu nuėjote, kitaip nebūtumėte sustoję šioje stovykloje, kuri vadinasi miestu ir yra lipni kaip gleivė, pritvinkusi kaip votis ir dvokia pūliais. Aš ėjau į platų kelią, nes laikiau save vyru, o ne apsižliumbusia davatka, kuri traukia šventas giesmes ir laiko atkišus antrąjį skruostą; ne angelų klapčiuku, patarnaujančiu ašarų pakalnėje. Sekmadieniais mes čia klausydavomės apie krikščionių tikėjimą, bet kai kalba būdavo apie biznį, mums liepdavo smūgiu atsakyti į smūgį ir kaupti dolerius. Kai man šnekėdavo apie artimo meilę, užsikimšdavau ausis ir spiaudydavausi. Bet kai mane mokydavo gyventi taip, kad galėčiau žiūrėti žmonėms tiesiai į akis ir siųsti juos po velnių,— aš žavėdavausi.

Vyrukai. Teisybę sakai! Gerai, Blankai. Gerai pataikyta, seni! Gudriai pasakyta, po šimts! Oho!

Blankas. Taip, bet kas galų gale iš to išėjo? Ar iš tikrųjų aš nevidonas? Ar iš tikrųjų kietas kaip titnagas? Ar esu toks, kurio niekas nesulaikys ir kuris trypia kitus, eidamas prie savo tikslo? O gal aš tik apsisnarglėjęs verksnys, kuris atiduoda moteriai arklį, galėjusį išgelbėti jam pačiam gyvybę, ir po to atsisėda ant žolės, spokso į vaivorykštę ir kaip zuikis leidžiasi Streperio įviliojamas į spąstus. Ir kas įvilioja — Streperis Kempas, tas berniokas, kurį aš ar kitas sumitęs vyras juokdamasis suriestų į ožio ragą! Esu dar didesnis nevykėlis ir menkysta, negu jūsų pamokslinin-

kas. Ir visi jūs nė kiek už mane ne geresni, kitaip būtumėte mane nulinčiavę.

B a l s a s. Visada pasirengę tau tarnauti, Blankai.

K i t a s b a l s a s. Dar nevėlu, jei tu taip trokšti.

B l a n k a s. Ne, velnias iš jūsų jau išgaravo. Mes visi menkystos. Nėra mūsų tarpe nė vieno tikrai gero ir nė vieno tikrai blogo.

D a n i e l s a s. Blankai, yra vienas ten, aukštybėse.

B l a n k a s. Ką tu apie jį žinai? Tu, kurs visada kalbi taip, tarytum jis be tavo žinios nededa nė žingsnio. Kodėl mirė tas vaikas? Pasakyk, jei gali. Juk dievas neturėjo trokšti vaiko mirties. Kam jis privertė mane pasigailėti vaiko, jei pats jį nuskriaudė? Kam skriausti nekaltą kūdikį ir pasigailėti tokio šlykštaus padaro, kaip aš? Kodėl aš ištižau? Kodėl ištižo šerifas? Kodėl ištižo Fimi? Kas maišo mūsų žaidimą? Man rodos, kad čia vyksta dvigubas žaidimas. Mūsų žaidimas niekam tikęs, iš jo aš matau, kad aš mėšlas ir jūs taip pat. Antrasis žaidimas gal ir kvailokas, bet jis nėra biaurus. Kai jo griebėsi šerifas, jis nustojo buvęs biaurybė. Kai į jį įsitraukė Fimi, nuo jos veido beveik pranyko dažai. Kai žaidžiau jį aš, keikiau save už kvailumą, bet užtat pradingo pasibiaurėjimas.

D a n i e l s a s. Tai aukščiausiasis prabilo į tavo sielą, Blankai.

B l a n k a s. Kaipgi kitaip, juk tu apie aukščiausiąjį žinai viską, ar ne? Tu esi viešpaties dievo patikėtinis. Nieku gyvu jis nedarys to, kas gali tave sukrėsti; ar ne taip, mielas latreli? Taigi. Na, o ką pasakysi dėl krupo? Reikia manyti, kad dievas krupą sukūrė pačiomis pirmosiomis tvėrimo dienomis. Nieko geresnio jis tada nesugebėjo sugalvoti, bet kai paaiškėjo, kad jo rankose yra blogis, jis sukūrė tave ir mane, idant kovotume prieš blogį. Kertu lažybų, kad jis ne veltui mudu sutvėrė; jis visai nebūtų leidęs mūsų į pasaulį, jei būtų galėjęs be mūsų apsieiti. Kaip dievą myliu,

mes tik tam ir esame! Niekad jis nebūtų mūsų paleidęs į žemę vien dėl to, kad valkiotųsi tokie biaurūs nusigėrę nevidonai, kaip aš, ir tokios dykinėjančios kekšės, kaip Fimi. Jis mane sutvėrė, nes turėjo man darbo. Jis leido man zylioti, kol atėjo metas kibti į tą darbą, o tada privalėjau ateiti ir padaryti, kas man skirta, nors grėstų ir kartuvės. Ir sakau tau dar kartą, kad pasibiaurėjimas dingo: jaučiuosi šauniai, tiesiog šauniai, ir tiek. Kaip ten bebūtų, bent vieną gyvenimo akimirką atsikračiau to pasibiaurėjimo; ir aš eičiau nors per ugnį, kad tik vėl taip atsitiktų. Klausykite! Kuris iš jūsų tuoksis su Fimi Evans?

V y r u k a i *(triukšmingai)*. Kas pirmas, na? Kas tuokiasi su Fimi? Ryžkis, Džekai! Čiupk laimę, Piteri. Duokit vyrą Eufimijai! Ai, ai! Fimi!

F i m i *(atšaudama)*. Prikąsk liežuvį, liaukis tauzijęs apie mane, girdi?

B l a n k a s. Fimi buvo erškėtrožė prie vieškelio, juk taip? Visi jūs laikėte ją pirmutine apylinkės paleistuve. Ir ji pasirodė nevykusi paleistuvė, o aš nevykęs niekšas. Tegul tada brolis Danielsas sutuokia mus, kad visas biaurumas liktų šeimoje. Ką tu pasakysi, Fimi?

F i m i. Dėkoju. Bet kai tekėsiu, tai tik už tokio vyro, kuris, sykį padaręs taurų darbą, nepamestų galvos. Savo žmogišką gerumą tu nešiojies kaip vaikas naują žaislą, o to gerumo — kruopelė.

M o t e r i s. O ar daug yra tokių, kurie būtų šitaip pasielgę, kada gyvybė pavojuje?

F i m i. Ką gi, jei tau jis taip patinka, pati už jo ir tekėk. Juk būtum jam, kaip žmonės sako, gera žmona, ar ne?

M o t e r i s. Buvau gera žmona savo vaiko tėvui. Vargu ar kuri moteris panorės būti gera žmona antrąkart gyvenime. Dabar norėčiau, kad kas nors man būtų geras vyras.

B l a n k a s. Kokių bus pasiūlymų, ponai, šiomis sąlygomis?

Vyrukai purto galvas

O, koks biaurus tas mūsų žaidimas. Štai iš tikrųjų gera moteris, ir ta prisižaidė ligi sočiai, nes pamatė, kad visur apgaulė.

H a n a. Bet jei pasaulyje nebūtų nieko blogo, tai ką mes veiktume?

D a n i e l s a s. Nepulkite į nusiminimą, broliai. Ieškokite tikro kelio.

B l a n k a s. Ne! Užtenka tų kelių! Nereikia mums jų — nei plačių, nei siaurų. Nei dorų kelių, nei klystkelių. Nėra nei gėrio, nei blogio. Bet, dievaži, ponai, yra biaurus žaidimas ir yra taurus žaidimas. Aš žaidžiau biauriai, o su manim žaidė tauriai, ir dabar aš visada — už taurų žaidimą. Amen. Ponai, posėdis perkeliamas į saliūną. Gėrimus statau aš. *(Nušoka nuo stalo)*

V y r u k a i. Teisybė, Blankai. Visiems gėrimų! Eime, vyručiai. Blankas vaišina. Nosies tiesumu į pamokslininko smuklę! Valio! *(Išbėga, nusitempdami ir Danielsą)*

B l a n k a s *(ištiesia Fimi ranką)*. Ranką, Fimi.

F i m i. Dink iš akių, niekše!

B l a n k a s. Aš vėl jaučiuosi taip, kaip tada, kai vaikas mane buvo apkabinęs, kaip tada, kai tu, nors ir buvai prisiekusi, melavai, norėdama ištraukti mane iš kilpos.

F i m i. Na, tiek to. *(Spaudžia vienas kitam ranką)*